YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

8 päivänä kesäkuuta 2006 *

Yhdistetyissä asioissa C-7/05–C-9/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Bundesgerichtshof (Saksa) on esittänyt 11.10.2004 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 14.1.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH

vastaan

Ulrich Deppe,

Hanne-Rose Deppe,

Thomas Deppe,

Matthias Deppe ja

Christine Urban (o. s. Deppe) (C-7/05),

Siegfried Hennings (C-8/05)

Hartmut Lübbe (C-9/05),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J. Makarczyk, P. Küris (esittelevä tuomari), G. Arestis ja J. Klučka,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.1.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt K. von Gierke,

- U. Deppe, H.-R. Deppe, T. ja M. Deppe ja C. Urban (C-7/05), S. Hennings (C-8/05) ja H. Lübbe (C-9/05), edustajanaan Rechtsanwalt M. Miersch,

- Saksan hallitus, asiamiehenään C. Schulze-Bahr,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään B. Doherty ja F. Erlbacher,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.2.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdassa säädetyn maataloutta koskevan vapautuksen soveltamista koskevista säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1995 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1768/95 (EYVL 173, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna 3.12.1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2605/98 (EYVL L 328, s. 6; jäljempänä asetus N:o 1768/95) 5 artiklan 2, 4 ja 5 kohdan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat kasvinjalostajanoikeuksien omistajien (jäljempänä omistajat) järjestö Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (jäljempänä STV) ja Dieter Deppen perilliset Ulrich Deppe, Hanne-Rose Deppe, Thomas ja Mathias Deppe ja Christine Urban sekä maanviljelijät Siegfried Hennings ja Hartmut Lübbe ja jotka koskevat tällaisten suojeltujen siementen viljelystä maksettavaa palkkiota.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27 päivänä heinäkuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 (EYVL L 227, s. 1; jäljempänä perusasetus)

1 artiklan mukaan on otettu käyttöön ainoa ja yksinomainen kasvilajikkeiden suojaamista koskeva yhteisön järjestelmä, joka on yhteisön teollisoikeuksien suojaamisen muoto kasvilajikkeiden osalta.

4 Kyseisen asetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetään yhteisön kasvinjalostajanoikeuksia koskevasta poikkeuksesta seuraavasti:

"Sen estämättä, mitä 13 artiklan 2 kohdassa säädetään, ja maataloustuotannon suojelemiseksi maanviljelijöillä on lupa käyttää lisäystarkoituksiin avomaalla omalla tilallaan korjattua tuotetta, jonka he ovat saaneet istuttamalla omalle tilalleen sellaisen lajikkeen, muun kuin hybridilajikkeen tai synteettisen lajikkeen, lisäysaineistoa, jolla on yhteisön kasvinjalostajanoikeudet."

5 Saman artiklan 3 kohdan neljäs luetelmakohta koskee niitä taloudellisia edellytyksiä, joiden täyttyessä muut kuin pienviljelijät voivat saada tämän erioikeuden. Näillä on velvollisuus "maksaa omistajalle kohtuullinen palkkio, jonka on oltava selvästi pienempi kuin samalla alueella saman lajikkeen lisäysaineiston luvanvaraisen tuotannon osalta perittävä summa; tämän kohtuullisen palkkion tosiasiallinen taso voi vaihdella, ottaen huomioon sen, missä määrin käytetään kyseisen lajikkeen osalta 1 kohdassa säädettyä poikkeusta".

6 Asetuksen N:o 1768/95 1 artiklassa vahvistetaan perusasetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetyn poikkeuksen mahdollistavia edellytyksiä koskevat soveltamissäännöt.

7 Asetuksen N:o 1768/95 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Sekä omistajan, joka edustaa jalostajaa, että viljelijän on sovellettava 1 artiklassa tarkoitettuja edellytyksiä siten, että molempien lailliset edut turvataan.

2. Laillisia etuja ei katsota turvatuiksi, jos yhteen tai useampaan näistä eduista kohdistuu haitallisia vaikutuksia, koska ei oteta huomioon tarvetta ylläpitää järkevää tasapainoa niiden kaikkien välillä tai suhteellisuuden tarvetta asiaankuuluvan edellytyksen syyn ja sen soveltamisen tosiasiallisen vaikutuksen välillä."

8 Mainitun asetuksen 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan mukaisesti omistajalle maksettavan kohtuullisen palkkion summasta voidaan tehdä sopimus omistajan ja kyseisen viljelijän kesken.

2. Jos tällaista sopimusta ei ole tehty tai sellaista ei sovelleta, on palkkion tason oltava selvästi alhaisempi kuin samalla alueella saman lajikkeen osalta virallisessa varmentamisessa alhaisimpaan luokkaan luokitellun lisäysaineiston luvanvaraisesta tuotannosta perittävä summa.

Jos alueella, jossa viljelijän tilan sijaitsee, ei ole lainkaan kyseisen lajikkeen lisäysaineiston luvanvaraista tuotantoa ja jos yhteisössä ei ole yhdenmukaista tasoa

kyseiselle summalle, on palkkion oltava selvästi pienempi kuin summa, joka tavanomaisesti sisällytetään yllä mainitussa tarkoituksessa hintaan, jolla kyseisen lajikkeen virallisessa varmentamisessa alimmaksi luokaksi luokiteltua lisäysaineistoa myydään kyseisellä alueella sillä edellytyksellä, että palkkio ei ole suurempi kuin alueella, jolla kyseinen lisäysaineisto on tuotettu, perittävä edellä mainittu summa.

3. Palkkion tason katsotaan olevan tuntuvan alhainen perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan mukaan, sellaisena kuin se täsmennetään edellä 2 kohdassa, jos se ei ylitä määrää, joka tarvitaan, poikkeuksen käytön laajuutta määrittävänä taloudellisena tekijänä, järkevästi tasapainotetun suhteen aikaansaamiseksi tai vakiinnuttamiseksi luvanvaraisen lisäysaineiston käytön ja yhteisön kasvinjalostajanoikeuden kattamien vastaavien lajikkeiden istutuksen välille. Suhdetta pidetään järkevästi tasapainotettuna, jos se kokonaisuudessaan varmistaa sen, että omistaja saa oikeudenmukaisen korvauksen lajikkeensa kaikesta käytöstä."

9 Asetuksella N:o 2605/98, joka on tullut voimaan 24.12.1998, on muun muassa lisätty asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan alkuperäiseen versioon seuraavat kohdat:

"4. Jos 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa yhteisöön joko yhteisön, kansallisella tai alueellisella tasolla sijoittuneiden omistajien ja viljelijöiden välillä, riippumatta siitä, ovatko valmistajien järjestöt mukana, tehdään sopimuksia palkkioiden tasoista, sovittuja tasoja on käytettävä ohjeellisesti kyseisellä alueella ja kyseisistä lajeista maksettavaa palkkiota määritettäessä, jos asianomaisten järjestöjen valtuutetut edustajat ovat ilmoittaneet näistä sopimuksista ja niiden ehdoista komissiolle kirjallisesti ja jos sopimukset ja niiden ehdot on ilmoituksen perusteella julkaistu

yhteisön kasvilajikeviraston julkaisemassa Official Gazette -lehdessä [virallinen lehti].

5. Jos 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa 4 kohdassa tarkoitettua sopimusta ei sovelleta, maksettava palkkio on 50 prosenttia 2 kohdassa tarkoitetuista, luvanvaraisen lisäysaineiston tuotannosta perittävistä määristä.

Jos jäsenvaltio on kuitenkin ennen 1 päivää tammikuuta 1999 ilmoittanut komissiolle kansalliselle tai alueelliselle tasolle sijoittautuneiden järjestöjen välisen, 4 artiklassa tarkoitetun sopimuksen tekemisestä lähiaikoina, kyseisen alueen ja lajin osalta maksettava palkkio on edellä täsmennetyn 50 prosentin sijasta 40 prosenttia, mutta tämä koskee ainoastaan ennen tällaisen sopimuksen täytäntöönpanoa ja viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 1999 [tapahtunutta] maataloutta koskevan vapautuksen käyttöä.

6. Jos viljelijä on 5 kohdan tapauksessa käyttänyt asianomaisella ajanjaksolla maataloutta koskevaa vapautusta yli 55 prosenttiin kaikesta tuotannossaan käyttämästään aineistosta, kyseisen alueen ja lajin osalta maksettava palkkio on samansuuruinen kuin palkkio, jota sovellettaisiin tällaiseen lajikkeeseen, jos se olisi kyseisessä jäsenvaltiossa suojattu kansallisella kasvinjalostajanoikeuksia koskevalla järjestelmällä, mikäli on olemassa kansallinen järjestelmä, jossa tällainen taso on vahvistettu, ja jos kyseinen taso on yli 50 prosenttia 2 kohdassa tarkoitetuista, luvanvaraisen lisäysaineiston tuotannosta perittävistä määristä. Jos kansallisessa järjestelmässä ei ole tällaista tasoa, 5 kohdan säännöksiä sovelletaan riippumatta käyttösuhteesta."

10 Asetuksen N:o 1768/95 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Viljelijää koskeva kohtuullisen palkkion yksittäinen maksuvelvollisuus alkaa heti, kun hän tosiasiallisesti hyödyntää korjattua tuotetta pellolla lisäystarkoituksessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan säännösten soveltamista.

Omistaja voi määrittää maksupäivämäärän ja -tavan. Kuitenkaan hän ei saa määrittää maksupäiväksi päivämäärää, joka on ?aikaisempi? kuin velvoitteen alkamispäivämäärä."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Bundesgerichtshof käsittelee asiaa Revision-menettelyssä, jonka STV on pannut vireille muutoksenhakumenettelyssä annetusta tuomiosta, jossa hylättiin täydentävää palkkiota koskeva STV:n vaatimus, jonka se oli esittänyt Dieter Deppin perillisiä sekä Henningsiä ja Lübbeä vastaan.

12 Bundesgerichtshofin mukaan sitä alemmanasteisissa kansallisissa tuomioistuimissa tai oikeuskirjallisuudessa ei ole kehitetty yhtenäistä doktriinia siitä, mitä kuuluu asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun käsitteen "selvästi pienempi" piiriin ja minkä arviointiperusteiden mukaan tämä palkkio on määritettävä.

13 Bundesgerichtshof toteaa, että asetuksen N:o 1768/95 5 artiklassa ei mainita, kenellä on toimivalta vahvistaa kyseinen palkkio, kun mitään sopimusta ei ole tehty

omistajan ja siemeniä käyttävän viljelijän välillä. Koska kyseinen omistaja voi tämän asetuksen 6 artiklan nojalla määrittää palkkionsa maksupäivämäärän ja -tavan, voitaisiin katsoa, että siinä annetaan omistajalle myös oikeus määrittää palkkion suuruus.

14 Bundesgerichtshofin mukaan pääasian vastaajat ovat tämän saman 5 artiklan nojalla velvolliset maksamaan suorittamastaan istutuksesta kohtuullisen palkkion, jonka kyseisten osapuolten välisen sopimuksen puuttuessa on oltava selvästi pienempi kuin se, joka tavanomaisesti sisällytetään hintaan, jolla kyseisen lajikkeen virallisessa varmentamisessa alimmaksi luokaksi luokiteltua lisäysaineistoa myydään kyseisellä alueella (jäljempänä C-rojaltit). Käsite "selvästi pienempi" merkitsee tämän tuomioistuimen mukaan aina merkittävää hinnanalennusta suhteessa C-rojalteihin. Tämä sama tuomioistuin täsmentää, että markkinoiden näkökannalta 20 prosentin pienennystä palkkiosta pidetään merkittävänä alennuksena.

15 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee arviointiperusteita, jotka koskevat palkkion kohtuullisuuden arviointia, jos ne vahvistetaan suoraan lain nojalla. Se viittaa asetukseen N:o 2605/98 ja katsoo, että omistajien järjestöjen ja maanviljelijöiden järjestöjen välisiä sopimuksia suuntaviivoina käyttäen voidaan päätellä, että omistaja voi vaatia sopimukseen liittymättömältä maanviljelijältä palkkiota vain tietyissä rajoissa, mutta sen ei kuitenkaan ole käytettävä mitään tiettyjä laskentasääntöjä. Näin ollen mahdollisesti suuntaviivoina ratkaisevaa vuoden 1996 yhteistyösopimusta perustana käyttäen 80 prosentin osuutta varmistettujen siementen rojalteista voitaisiin pitää kohtuullisena.

16 Bundesgerichtshof katsoo, että ammattijärjestöjen väliselle sopimukselle tunnustetusta ohjeellisuudesta voitaisiin päätellä myös, että kyseisen sopimuksen olennaiset tekijät on myös otettava huomioon vahvistettaessa palkkiota suoraan lain nojalla.

Tämän ratkaisun seurauksena olisi sen välttäminen, että sopimuksen perusteella ja lain nojalla suoritettuja laskelmia tehtäessä ilmenisi merkittäviä eroja.

17 Bundesgerichtshof toteaa kuitenkin, että vuoden 1996 yhteistyösopimus julkaistiin yhteisön kasvilajikeviraston (jäljempänä virasto) virallisessa lehdessä vasta 16.8.1999. Se esittää kysymyksen siitä, onko asetuksen N:o 1768/95 5 artiklassa säädettyjä edellytyksiä sovellettava myös jo ennen asetuksen N:o 2605/98 voimaantuloa pätevästi tehtyihin yhteistyösopimuksiin.

18 Bundesgerichtshof on päättänyt tässä tilanteessa lykätä kolmen pääasian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Täyttyykö asetuksen (EY) N:o 1768/95 5 artiklan 2 kohdassa asetettu vaatimus omalla tilalla korjatun tuotteen käyttämisestä maksettavan palkkion laskemisesta siten, että palkkion tason on oltava 'selvästi alhaisempi' kuin samalla alueella saman lajikkeen osalta lisäysaineiston luvanvaraisesta tuotannosta perittävä summa, myös silloin, kun tämä korvaus on kiinteämääräisesti 80 prosenttia tuosta summasta?

2) Vahvistetaanko asetuksen (EY) N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella (EY) N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 4 ja 5 kohdassa omalla tilalla korjatun tuotteen käyttämisestä maksettavan palkkion suuruus arvomääräisesti niiden tilanteiden osalta, joissa palkkio lasketaan lain säännösten perusteella?

Mikäli tähän vastataan myöntävästi, päteekö tämä vahvistaminen myös ennen asetuksen (EY) N:o 2605/98 voimaantuloa tapahtuneeseen korjatun tuotteen käyttämiseen sillä perusteella, että tällainen vahvistaminen pohjautuu yleiseen periaatteeseen?

3) Merkitseekö asetuksen (EY) N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella (EY) N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välillä tehdyn sopimuksen ohjeellisuus sitä, että sopimusta noudatetaan lain säännösten perusteella tehtävässä laskennassa olennaisilta osiltaan (laskennassa käytettävien tekijöiden osalta) myös silloin, kun omistaja ei lain säännösten mukaista korvausta laskettaessa tunne kaikkia viljelijän vaikutuspiiriin kuuluvia ja sopimuksen mukaisen laskennan edellyttämiä tekijöitä eikä hänellä ole myöskään oikeutta saada näitä tietoja viljelijältä?

Mikäli tähän vastataan myöntävästi, sikäli kuin sopimus on ohjeellinen edellä mainitussa merkityksessä, onko sopimuksen tehokkuuden edellytyksenä se, että asetuksen (EY) N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella (EY) N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 4 kohdassa määritellyt vaatimukset täyttyvät myös siinä tapauksessa, että sopimus on tehty ennen viimeksi mainitun asetuksen voimaantuloa?

4) Asetetaanko asetuksen (EY) N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella (EY) N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 5 kohdassa yläraja sopimuksen tai lain säännösten mukaiselle palkkiolle?

5) Voidaanko ammatillisten järjestöjen välillä tehtyä sopimusta käyttää ohjeellisesti asetuksen (EY) N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella (EY) N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla, jos siinä ylitetään saman asetuksen 5 artiklan 5 kohdan mukainen 50 prosentin suuruinen palkkioprosentti?"

19 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 26.1.2005 antamalla määräyksellä asiat C-7/05–C-9/05 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ensimmäinen kysymys

20 Ensimmäisellä kysymyksellään Bundesgerichtshof kysyy lähtökohtaisesti, voidaanko palkkiota, jonka on vahvistettu 80 prosentin osuudeksi C-rojalteista, pitää sellaisena, että se täyttää vaatimuksen siitä, että kyseisen palkkion on oltava asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla "selvästi pienempi" kuin C-rojaltit.

21 Aluksi on täsmennettävä, että omistaja voi saada palkkion kolmella perusteella: ensinnäkin sen ja viljelijän välillä asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehdyn sopimuksen perusteella, sitten kyseisen asetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti tehtyjen omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välisten sopimusten perusteella ja lopuksi toissijaisesti määrittämällä palkkion taso tiettyjen saman asetuksen 5 artiklan 2 ja 5 kohdassa säädettyjen suuntaviivojen mukaisesti.

22 Kun otetaan huomioon se, että nyt esillä olevassa asiassa ei ole tehty mitään sopimusta eikä mihinkään sopimukseen ole liitytty, on tarkasteltava asiaa tämän tuomion edellisessä kohdassa mainitun kolmannen vaihtoehdon valossa.

23 Kuten komissio toteaa huomautuksissaan, on erotettava toisistaan eri tapaukset sen mukaan, vastaavatko ne ennen asetuksen N:o 2605/98 voimaantuloa vai sen jälkeen vallinnutta tilannetta.

24 Ensimmäisen tapauksen osalta on todettava, että asetuksen N:o 1768/95 2 artiklan 2 kohdan mukaan omistajan ja viljelijöiden lailliset edut voidaan katsoa turvatuiksi vain, jos otetaan huomioon "tarve – – ylläpitää järkevää tasapainoa niiden kaikkien välillä tai suhteellisuuden tarve – – asiaankuuluvan edellytyksen syyn ja sen soveltamisen tosiasiallisen vaikutuksen välillä".

25 Lisäksi mainitun asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa mainitaan ratkaisevana arviointiperusteena palkkion "tuntuvan alhaiselle" tasolle tarve saada aikaan tai vakiinnuttaa järkevästi tasapainotettu suhde luvanvaraisen lisäysaineiston käytön ja suojeltujen lajikkeiden istutuksen välillä.

26 Saman asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa otetaan viitteeksi "samalla alueella saman lajikkeen osalta virallisessa varmentamisessa alhaisimpaan luokkaan luokitellun lisäysaineiston luvanvaraisesta tuotannosta perittävä summa".

27 Asetuksen N:o 2605/98 voimaantulon jälkeen vallinneiden tilanteiden osalta asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 5 kohdassa asetetaan omistajille maksettavan palkkion tasoksi 50 prosenttia C-rojalteista, ja siinä vahvistetaan siirtymäsäännöksenä 40 prosentin osuus omistajien ja viljelijöiden välisten sopimusten tekemiseen rohkaisemiseksi.

28 Tästä johtuu, että omistajille maksettavan palkkion laskemiseksi 80 prosentin kiinteäksi osuudeksi C-rojalteista vahvistettu taso on liian korkea ja että tämän sovellettavan tason määrittämiseksi on otettava huomioon riidan kohteena olevien lajikkeiden tilanne ja kyseessä oleva alue.

29 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että palkkio, jonka suuruus on kiinteämääräinen 80 prosenttia C-rojalteista turvauduttaessa perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun maanviljelijöitä koskevaan poikkeukseen, ei täytä edellytystä siitä, että kyseisen palkkion on oltava asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla "selvästi pienempi" kuin summa, joka peritään luvanvaraisen lisäysaineiston tuotannosta, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta kansallisen tuomioistuimen arviointiin muista, kuhunkin pääasiaan liittyvistä merkityksellisistä seikoista.

Toinen kysymys

30 Toisella kysymyksellään Bundesgerichtshof tiedustelee pääasiallisesti, sisältävätkö asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 4 ja 5 kohta omistajien oikeuksien määrittelyn osalta sääntöjä, joiden avulla voidaan arvioida tälle kuuluvan palkkion määrä.

31 Ensinnäkin kyseisen 4 kohdan sanamuodosta ilmenee selvästi, että säännöt, joiden avulla tämän palkkion määrää voidaan arvioida, on sisällytettävä omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välillä tehtyihin sopimuksiin ja ne ovat ohjeellisia, kun mainitut sopimukset on ilmoitettu komissiolle ja virasto on julkaissut ne.

32 Toiseksi asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 5 kohdassa vahvistetaan sopimuksen puuttuessa mainitun palkkion suuruudeksi 50 prosenttia C-rojalteista sillä ainoalla varauksella, että sitä mahdollisesti mukautetaan kansallisen porrastetun asteikon mukaan asetuksen N:o 2605/98 seitsemännen perustelukappaleen mukaisesti.

33 Bundesgerichtshof haluaa selvittää myös, ilmaistaanko näillä säännöillä yleinen periaate, jota on sovellettava ennen asetuksen N:o 2605/98 voimaantuloa.

34 Tältä osin komissio toteaa, että olisi ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa soveltaa taannehtivasti kyseisen asetuksen säännöksiä ennen sen voimaantuloa tehtyihin liiketoimiin.

35 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 4 ja 5 kohta on otettu käyttöön asetuksella N:o 2605/98 eivätkä ne sisällä mitään nimenomaista mainintaa, jonka perusteella näitä säännöksiä voitaisiin soveltaa taannehtivasti ennen viimeksi mainitun asetuksen voimaantuloa tehtyihin liiketoimiin.

36 Koska kuitenkin asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 4 ja 5 kohdalla täydennetään tätä artiklaa ja niissä viitataan nimenomaisesti siihen, ne voivat olla ohjeellisia palkkion määrän määrittelyssä ennen niiden voimaantuloa syntyneissä tilanteissa.

37 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava, että omistajan palkkion suuruuden arviointiperusteet on määritetty asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 4 ja 5 kohdassa. Näillä perusteilla ei ole taannehtivaa vaikutusta, mutta ne voivat olla ohjeellisia tätä palkkiota laskettaessa ennen asetuksen N:o 2605/98 voimaantuloa suoritettujen istutusten osalta.

Kolmas ja viides kysymys

38 Näillä kahdella kysymyksellään Bundesgerichtshof tiedustelee omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välillä tehdyn sopimuksen ulottuvuutta ja sisältöä.

39 Aivan aluksi on todettava, että asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 4 kohdan mukaan tällainen sopimus on ohjeellinen kyseisellä alueella maksettavaa palkkiota määritettäessä, jos palkkioiden tasot ja niiden ehdot on ilmoitettu komissiolle ja julkaistu viraston virallisessa lehdessä.

40 Asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 5 kohdasta ilmenee selvästi, että kyseinen palkkio on 50 prosenttia C-rojalteista, jos omistajien ja viljelijöiden välistä sopimusta ei sovelleta.

41 Siten tämä 50 prosentin taso ei ole ainoa mahdollinen palkkion taso, josta kyseiset osapuolet voivat sopia tällaisesta sopimuksesta neuvoteltaessa.

42 Kun otetaan huomioon asetus N:o 2605/98, jossa ei tehdä mitään eroa ennen sen voimaantuloa ja voimaantulon jälkeen tehtyjen sopimusten välillä, on täsmennettävä, että jos omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välinen sopimus on tehty ennen asetuksen N:o 2605/98 voimaantuloa, se voi toimia ohjeellisena vain, jos se täyttää edellä mainitut ilmoittamista ja julkaisemista koskevat muodolliset edellytykset.

43 Edellä esitetyt toteamukset huomioon ottaen kolmanteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, että jotta asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 4 kohdassa mainittu omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välillä tehty sopimus voisi olla ohjeellinen kaikkien muuttujiensa osalta, kyseinen sopimus on ensin ilmoitettava komissiolle ja julkaistava kasvilajikeviraston virallisessa lehdessä, ja näin on silloinkin, kun se on tehty ennen asetuksen N:o 2605/98 voimaantuloa. Tällaisessa sopimuksessa voidaan määrätä muusta palkkion tasosta kuin siitä, josta säädetään toissijaisesti asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 5 kohdassa.

Neljäs kysymys

44 Tällä kysymyksellään Bundesgerichtshof pyytää yhteisöjen tuomioistuinta lähtökohtaisesti täsmentämään, onko asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 5 kohdassa mainittu 50 prosentin osuus enimmäisraja palkkion määrittelyssä.

45 Ensimmäiseksi on täsmennettävä, että mainittua 5 artiklan 5 kohtaa sovelletaan vain, kun omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välillä tehtyä sopimusta ei sovelleta.

46 Toiseksi, kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 55 kohdassa, tämän säännöksen sanamuodosta on pääteltävä, että mainittu määrä on pakottava eikä pelkkä ylä- tai alaraja. Se, että yhteisön lainsäätäjä on säätänyt poikkeuksesta mainitun säännöksen toisessa alakohdassa, ei horjuta tätä toteamusta, koska tämä poikkeus oli sovellettavissa vain rajoitetun ajan ja sillä oli tarkoitus rohkaista omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välisten sopimusten nopeaan tekemiseen ennen 1.4.1999.

47 Näin ollen neljänteen kysymykseen on vastattava, että omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välillä tehdyn sopimuksen puuttuessa omistajalle maksettava palkkio on määritettävä asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan 5 kohdan nojalla muuttumattomana osuutena, joka ei ole ylä- eikä alaraja.

Oikeudenkäyntikulut

48 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Palkkio, jonka suuruus on kiinteämääräinen 80 prosenttia summasta, jolla saman lajikkeen virallisessa varmentamisessa alimmaksi luokaksi luokiteltua lisäysaineistoa myydään kyseisellä alueella turvauduttaessa yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27 päivänä heinäkuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun maanviljelijöitä koskevaan poikkeukseen, ei täytä edellytystä siitä, että kyseisen palkkion on oltava "selvästi pienempi" kuin summa, joka peritään luvanvaraisen lisäysaineiston tuotannosta yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdassa säädetyn maataloutta koskevan vapautuksen soveltamista koskevista säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1995 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1768/95, sellaisena kuin se on 3.12.1998 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta kansallisen tuomioistuimen arviointiin muista, kuhunkin pääasiaan liittyvistä merkityksellisistä seikoista.**

2) **Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien omistajan palkkion suuruuden arviointiperusteet on määritetty asetuksen N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 4 ja 5 kohdassa. Näillä perusteilla ei ole taannehtivaa vaikutusta, mutta ne voivat olla ohjeellisia tätä palkkiota laskettaessa ennen asetuksen N:o 2605/98 voimaantuloa suoritettujen istutusten osalta.**

3) **Jotta asetuksen N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 4 kohdassa mainittu omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välillä tehty sopimus voisi olla ohjeellinen kaikkien muuttujiensa osalta, kyseinen sopimus on ensin ilmoitettava komissiolle ja julkaistava yhteisön kasvilajikeviraston virallisessa lehdessä, ja näin on silloinkin, kun se on tehty ennen asetuksen N:o 2605/98 voimaantuloa. Tällaisessa sopimuksessa voidaan määrätä muusta palkkion tasosta kuin siitä, josta säädetään toissijaisesti asetuksen N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 5 kohdassa.**

4) **Omistajien ja viljelijöiden järjestöjen välillä tehdyn sopimuksen puuttuessa omistajalle maksettava palkkio on määritettävä asetuksen N:o 1768/95, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 2605/98 muutettuna, 5 artiklan 5 kohdan nojalla muuttumattomana osuutena, joka ei ole ylä- eikä alaraja.**

Allekirjoitukset